

Ruotsille tärkeä Suomi

Svenskfinska relationer. Språk, identitet och nationalitet efter 1809. Toim. Maria Sjöberg ja Birgitta Svensson. Nordiska museets förlag. Tukholma 2011. 182 s.

Tukholman Nordiska museet järjesti vuonna 2009 seminaarin "Svenskt i Finland – finskt i Sverige". Seminaarissa käsiteltiin molemminpuolista "identiteetin muodostusta", joka oli tapahtunut viimeksi kuluneiden 200 vuoden aikana, kun Suomi ei enää ollut osa Ruotsin valtakuntaa. Tilaisuudessa olivat mukana enimmäkseen ruotsalaisia historioitsijoita. Nyt julkaistu valikoima osoittaa, ettei aihepiiri ole lainkaan niin loppuun kaluttu kuin joskus ajatellaan.

Hyviä esimerkkejä löytyy viljalti. Upsalan yliopiston historian professori Torkel Jansson kysyy, menettikö Ruotsi 1809 kaikissa suhteissa Suomen. Hän vastaa, ei suinkaan, ei ainakaan kulttuurisesti – mitä olisi ruotsalainen identiteetti ilman Franzénia, Runebergiä ja Topeliusta. Monipuolisessa artikkelissaan Jansson toisaalta tekee mielenkiintoisia johtopäätöksiä siitä, kuinka pahimpina sortovuosinakin lakikirjat Suomessa jo ulkoasultaan ilmensivät sitä, että pohjana oli Ruotsin laki vuodelta 1734. Senkin Jansson on huomannut, että vuonna 1868 julkaistussa Ruotsin kansakoulujen kannessa on säe Kalevalasta; kansakoulujen päästötodistuksessa on Maamme-laulun alkusanat käsittävä vinjetti.

Hyvin toimitetun kokoelman jokaisella artikkelilla on annettavanaan uusia oivalluksia. Eikä koelma rajoitu vain menneen käsittelyyn – tulevaisuutta käsittelee kymmenien vuosien tähtäimellä professori Charles Westin. Nähtäväksi jää miten hänen – tietenkin

historian lähtökohtiin perustuvat – visionsa erityisesti Venäjän kehityksestä toteutuvat ja vaikuttavatko ne Suomeen ja Ruotsiin. Maatalous ja maanomistusolojen muuttuminen muutoksen jälkeen tulevat nekin käsitellyiksi. Molemissa maissa maata omistavien oli eron jälkeen tehtävä valinta omistustensa tulevaisuuden suhteen. Epäilemättä paljon työtä vaatinut Klas Nybergin selvitys erään suvun perinnönjaoista valaisee ansiokkaasti tilannetta inhimillisiä ulottuuksia unohtamatta.

Kokoelman päättää Max Engmanin selväpiirteinen vertaileva analyysi koko kirjan problematiikasta. Teoksen toimittajien toiveen Engmanin artikkelin inspiroivasta vaikutuksesta tulevaan tutkimukseen voi helposti uskoa toteutuvan.

Korkeaa akateemista tasoa edustava teos liittyy mainiolla tavalla 200-vuotismerkkivuoden tuottamiin moniin historiateoksiin ja -artikkeleihin.

– PEKKA HARTILA